

کشف حجاب از کشف حجاب

مجموعه مقالات از سید محمد باقر میرزا و سید محمد باقر میرزا

کشف حجاب از کشف حجاب

کشف حجاب از کشف حجاب

کشف حجاب از کشف حجاب

کشف حجاب از کشف حجاب

مجموعه مقالات همایش بزرگداشت قیام مسجد گوهرشاد

ویراستاران: امیر سعادت، مریم قربان زاده

طرح جلد: حامد امامی

چاپ اول: اسفند ۸۷

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

انتشارات آهنگ قلم

www.ahangqalam.com

تیراژ: ۳۵۰۰ نسخه، وزیری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۵۲-۰۰-۶

مشهد/ابتدای بلوار مدرس/جنب بنیاد شهید/فرهنگسرای بهشت

تلفن: ۲۲۳۹۹۹۸-۰۵۱۱-۰۵۱۱-۲۲۳۹۹۹۷-۰۵۱۱-۰۵۱۱

www.sazmanefarhangi.com سامانه پیامک: ۰۹۱۵۸۰۶۵۰۰۶

تمامی حقوق محفوظ است.

چاپ میثاق

تلفکس: ۷۲۵۸۵۹۹

فهرست

- ۷ مقدمه
۹ نگاهی کوتاه به قیام مسجد گوهرشاد

۱ مقالات مدعوین همایش

- ۱۳ اولین پیشنهاد برای کشف حجاب به شاه ایران / حجت الاسلام دکتر علی ابوالحسنی (مندرا)
۱۹ ریشه‌ها و پیامدهای قیام مسجد گوهرشاد و جایگاه تاریخی آن در موج سوم بیداری اسلامی
دکتر موسی نجفی
۲۳ فراسوی بیداری ایرانی - اسلامی / دکتر مقلطو نامدار
۵۳ سیاست‌های فرهنگی رضاخان و کشف حجاب / دکتر موسی فقیه حقانی

۲ سخنرانی

- ۶۱ نهضت حجاب؛ از شرق به غرب / استاد حسن رحیم‌پور ازغدی

۳ مقالات برگزیده

- ۷۹ کشف حجاب؛ اهداف و شیوه‌های استعمار در شکل‌گیری آن / سعدالله غدیری جز
۹۳ نگرشی تحلیلی به واقعه مسجد گوهرشاد / رضا نسایی
۱۲۳ سیاست فرهنگی رضاشاه / دکتر مهدی صلاح / فاطمه بزن بیرانوند

۴ مقالات شایسته تقدیر

- ۱۳۵ تحولات حوزه علمیه مشهد در عصر رضا شاه / رحیم روحبخش
۱۶۸ قیام مسجد گوهرشاد؛ فرار و فرود / حسن شمس آبادی
۱۸۱ چگونگی قیام خونین مسجد گوهرشاد / سیدعباسعلی وهاب زاده موسوی

مقدمه

تاریخ یک شهر بخشی از هویت آن است. بازشناسی اتفاقات و شخصیت های تاریخی هر شهر در واقع باعث تقویت این هویت می شود. رویکرد خاص «فرهنگسرای بهشت سازمان فرهنگی و تفریحی شهر داری مشهد تقویت هویت شهری و معرفی ریشه های فرهنگی و مذهبی شهر مشهد است. ترسیم و شناساندن سیمای تاریخی و فرهنگی شهر مشهد به مجاوران حریه رضوی و همچنین زائران این آستان مقدس در جهت همین رویکرد صورت می گیرد. یکی از روش ها، بزرگداشت مناسبت های تاریخی شهر است. ستاره های فراوانی در آسمان تاریخ شهر مشهد می درخشند. یکی از این نقاط پرنور قیام مردم مشهد علیه کشف حجاب و کشتار آنها توسط اعمال رضا خان در مسجد گوهرشاد است. «فرهنگسرای بهشت» ابعاد مختلف این واقعه مهم تاریخ شهر مشهد را در برنامه «بزرگداشت قیام مسجد گوهرشاد» مورد بررسی قرار داد:

اهداف برگزاری

• اهداف کلی:

- ترسیم مشهد به عنوان شهری با صیغه فرهنگی، مذهبی
- تقویت هویت شهری و احساس تعلق به شهر مشهد

• اهداف جزئی:

- گسترش فرهنگ دینی و تلاش در جهت جریان بافتن روح دیانت و اخلاق اسلامی در محیط شهر

- تشویق شهروندان به حفظ و احیای هنرهای مذهبی
- بزرگداشت مناسبت های اجتماعی، فرهنگی و مذهبی
... طرح اهمیت الگوی اخلاقی و مذهبی در جامعه و تشویق شهروندان به الگو برداری
از اسوه های دینی و ملی

موضوعات

• شرح واقعه:

اصل ماجرا؟

شخصیت های تاثیر گذار در قیام مسجد گوهرشاد

• حجاب و عفاف:

تاریخچه حجاب و عفاف

حجاب و عفاف در کشورهای اسلامی

حجاب و غرب

حجاب و تهاجم فرهنگی

• استعمار:

نقش استعمار در شکل گیری کشف حجاب رضاخانی

سیاست های فرهنگی پهلوی ها

استعمار و کشف حجاب در دیگر کشورهای اسلامی

• مسجد:

تاریخچه مسجد جامع گوهرشاد

نقش مسجد در مبارزات مردم مشهد

برنامه ها

• فراخوان مقاله

• برگزاری همایش بزرگداشت

• برگزاری نشست های تخصصی با حضور اساتید، نخبگان علمی و محققین

• تولید محصولات فرهنگی (کتاب ضربه دوازدهم، نرم افزار چند رسانه ای ره آورد، نرم افزار

چند رسانه ای قیام مسجد گوهرشاد، کتاب مقالات)

• مسابقه کتابخوانی

• فضاسازی شهری و رسانه ای

۸
کشف حجاب از کشف حجاب
مجموعه آثار و اسناد بزرگداشت کشف حجاب

نگاهی کوتاه به قیام مسجد گوهرشاد

در تیرماه ۱۳۱۴ هـ. ش (۱۳۵۴ هـ. ق) به دنبال تصویب قانون اجباری شدن استعمال کلاه شاپو به جای کلاه پهلوی در مشهد اقداماتی به رهبری روحانیت آغاز شد. مسئله تغییر کلاه که به دنبال سایر سیاست‌های فرهنگی رضاخان از جمله متحدالشکل کردن لباس صورت گرفت، علما و روحانیون را به این نتیجه رساند که این تغییر لباس مقدمه‌ای برای رفع حجاب از بانوان است.

به دنبال جلسات مکرر در منزل آیت الله یونس اردبیلی پیشنهاد شد که آیت الله حاج حسین قمی به تهران رفته و با شاه وارد مذاکره شود. پس از ورود آیت الله قمی به تهران، محل اقامت ایشان محاصره و از رفت و آمد اشخاص دیگر به آنجا جلوگیری شد.

خبر گرفتاری آیت الله قمی احساسات مردم را جریحه دار کرد. تا جایی که جناسات منزل آیت الله اردبیلی به اجتماعی در مسجد گوهرشاد تبدیل شد. در آن اجتماع شیخ محمد تقی بهلول و نواب احتشام بیش از سایر وعاظ فعالیت نموده و مردم را به مبارزه و قیام دعوت کردند. تجمع مردم سه روز به طول انجامید. سرانجام در نیمه شب ۲۱ تیرماه صدای غرش مسلسل‌های قزاق اسبان خراسان را به لرزه انداخت. قشون شرق به

فرماندهی سرلشگر ایرج مطبوعی برای فتح مسجد به حرکت درآمده و نظامیان اسلحه به دست وارد خانه خدا شدند.

در سپیده دم روز بعد، پس از گشته و زخمی شدن دهها تن از مردم مقاوم خراسان در صحن مسجد گوهرشاد، توقیف و بازداشت روحانیون مبارز آغاز شد. عده زیادی از علما مخفی و عده‌ای از جمله بهلول فرار کردند. جمعی نیز در تهران و سمنان زندانی شدند. اسدی نایب التولیه استان قدس در اثر اتهامی توسط سرهنگ نوایی، که مأمور رسیدگی به پرونده این واقعه بود، مقصر جلوه داده شده و محکوم به اعدام گردید.

منابع

- تاریخ ۲۰ ساله / حسین مکی / جلد ۶
- قیام گوهرشاد / سینا واحد
- پیامدهای واقعه گوهرشاد در اسناد نویافته / فصلنامه تخصصی تاریخ و فرهنگ معاصر / شماره ۳ و ۴
- نشریه سروش / سال ۵۹